

ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ

Αρχαία χρόνια

Η Ναύπακτος είναι πόλη με μεγάλη ιστορία. Λέγεται ότι πήρε το όνομά της από τις λέξεις *ναυς* και *πήγνυμι*, που σημαίνει «κατασκευάζω πλοίο». Για πρώτη φορά εμφανίζεται το 1104 π.Χ. με τους **Δωριείς**, οι οποίοι στην κάθοδό τους, χρησιμοποίησαν τη Ναύπακτο για να κατασκευάσουν υποτυπώδη πλοία (σχεδίες για την ακρίβεια), οπότε και το «Ναύπακτος» έμεινε κληρονομιά. Η πόλη αρχικά ανήκε στους Εσπερίους **Λοκρούς**.

Το 454 π.Χ. οι **Αθηναίοι** αφαίρεσαν την Ναύπακτο από την κυριαρχία των Λοκρών. Στην πόλη εγκαταστάθηκαν οικογένειες **Μεσσηνίων**, που είχαν εκδιωχθεί από τους **Σπαρτιάτες**^[1].

Κατά τον **Πελοποννησιακό πόλεμο** η Αθήνα έστειλε τον **Φορμύωνα** μαζί με πλοία, ενώ η Σπάρτη τον **Κνήμο**, που τελικά ηττήθηκε στη ναυμαχία που ακολούθησε (429 π.Χ.)^[2].

Το 426 π.Χ., με προτροπή των Μεσσηνίων της πόλης, εξεστράτευσε κατά των **Αιτωλών** ο Αθηναίος στρατηγός **Δημοσθένης**^[3]. Οι Αιτωλοί τον αντιμετώπισαν στο Αιγίτιο και τον ανάγκασαν να υποχωρήσει. Ο Σπαρτιάτης στρατηγός **Ευρύλοχος**, με την βοήθεια των Εσπερίων Λοκρών, με επικεφαλής την **Άμφισσα**, προέλασε στην Ναύπακτο^[4].

Το 369 π.Χ. μετά την **ήττα των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς** (405 π.Χ.), οι Μεσσήνιοι εγκαταλείπουν την πόλη και αναχωρούν για τη **Σικελία**^[5]. Η Ναύπακτος περνά ξανά στον έλεγχο των Λοκρών. Οι **Αχαιοί** κυριεύουν την πόλη, αλλά τελικά τους διώχνει ο **Θηβαίος** στρατηγός **Επαμεινώνδας**, το 361 π.Χ.

Το 350 π.Χ. ο **Φίλιππος Β΄** της **Μακεδονίας** παραχωρεί την πόλη στους Αιτωλούς. Από το 338 π.Χ. η πόλη γίνεται κέντρο της **Αιτωλικής Συμπολιτείας** και στην πόλη συνέρχονταν τα συμβούλια της Συμπολιτείας. Η δε Ναυπακτία ονομάστηκε **Αιτωλία Επικήτος**. Μετά και τους πολέμους με τους Αχαιούς και την καταστροφή της πόλης του **Θέρμου**, η Ναύπακτος γίνεται κατ' ουσία πρωτεύουσα της Αιτωλίας^[6]. Το 191 π.Χ. οι Ρωμαίοι, αφού πολιορκήσαν την πόλη, έλυσαν την πολιορκία υπογράφοντας ανακωχή με τους Αιτωλούς.

Κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας των **Ρωμαίων** γνώρισε ακμή λόγω της σημαντικής της θέσης ακριβώς απέναντι από τη **Πελοπόννησο**.

Αποικία της Ναυπάκτου ήταν η νήσος **Κέα**, που έλαβε το όνομά της από έναν ήρωα της πόλης. Από την Ναύπακτο, καταγόταν ο ποιητής **Καρκίνος**, που όπως υποστήριζε ο **Χάρων** έγραψε το ποίημα **Ναυπάκτια έπη**, κάτι που όμως ο **Πausανίας** αμφισβητούσε^[7], καθώς και οι αγαλματοποιοί **Μέναιχος** και **Σοίδας**^[8]. Στην πόλη υπήρχαν πολλοί ναοί, όπως του **Ποσειδώνα**, της **Αρτέμιδος**, της **Αφροδίτης** και του **Ασκληπιού**.

Βυζάντιο και Μεσαιωνικά χρόνια

Υπήρξε σημαντική πόλη του **Βυζαντίου**, καθώς αποτελούσε λιμάνι των ταξιδιωτών προς την **Ιταλία** και την **Κωνσταντινούπολη**. Υπαγόταν στην επαρχία Ελλάδος ή Αχαιάς. Το φρούριό της επισκευάστηκε ριζικά τα χρόνια του Ιουστινιανού^[9], αλλά το 553, η πόλη καταστράφηκε από **σεισμό**. Επίσης, καταστροφές υπέστη από επιδρομές διάφορων λαών, όπως οι **Σλάβοι** (6ος - 10ος αιώνας). Την εποχή του **Κωνσταντίνου Ζ΄ του Πορφυρογέννητου** έγινε πρωτεύουσα του Πέμπτου Θέματος της Ευρώπης (Ελλάς) ενώ το 10ο αιώνα συνενώθηκε με το Όγδοο Θέμα της Νικοπόλεως και έγινε έδρα του νέου.

Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους, η πόλη έγινε μέρος του **Δεσποτάτου της Ηπείρου** για περίπου έναν αιώνα (1204-1294). Το 1294^[10] ο Δεσπότης της Ηπείρου, **Νικηφόρος Α΄ Κομνηνός Δούκας**, πάντρεψε την κόρη του, **Θαμάρ**, και έδωσε την πόλη προίκα στον γαμπρό του **Φίλιππο**, πρίγκιπα του Τάραντα. Αυτός οχύρωσε την πόλη και έκοψε νομίσματα. Αργότερα όμως η πόλη ήρθε στην επικράτεια του **Δουκάτου των Νέων Πατρών** και αργότερα πέρασε στην κυριαρχία του **Αρβανίτη Μπούα Σπάτα**. Την περίοδο εκείνη η πόλη ονομαζόταν από τους **Έλληνες Έπακτος** ή Έπαχτος, από τους Φράγκους **Νεοπάντ-Νεπάντ-Λεπάντ** ή **Λεπάντο**. Πέρασε ένα διάστημα Ενετοκρατίας από το 1407 μέχρι πριν πέσει στα χέρια των Τούρκων το 1499. Τότε έλαβε και την σημερινή του μορφή το κάστρο της πόλης. Το 1458 ο **Μωάμεθ Β΄ ο Πορθητής** πολιορκήσε ανεπιτυχώς την πόλη, που παρέμεινε στα χέρια των Βενετών. Τελικά το 1499 ο **Βαγιαζήτ ο Β΄** με τον Τουρκικό στόλο ανάγκασε τους **Βενετούς** να του παραδώσουν την πόλη^[11].

Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου

Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου, αγνώστου καλλιτέχνη, Ναυτικό Μουσείο του Γκρίνουιτς, **Λονδίνο**. «Η ναυμαχία τη **Βενετία**».

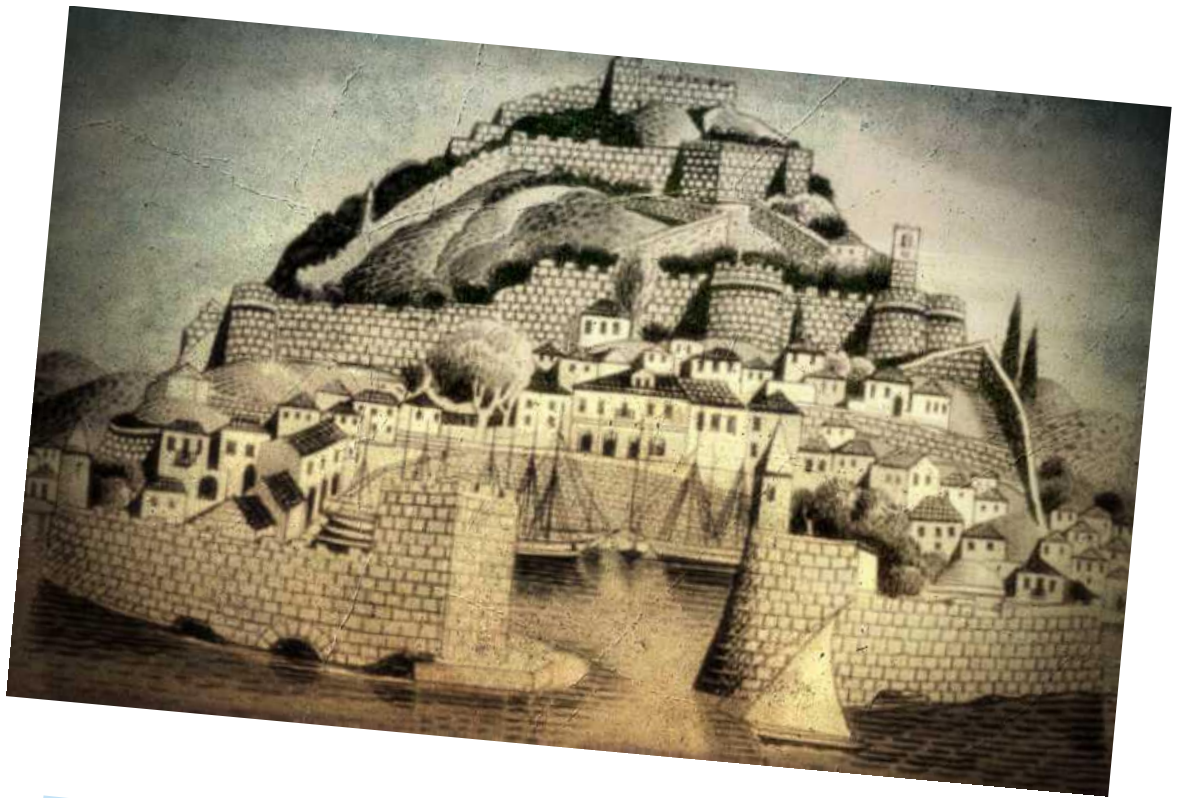
Το 1571 έγινε η **Ναυμαχία της Ναυπάκτου**. Πρόκειται για τη ναυμαχία, που έλαβε χώρα στο στόμιο του **Πατραϊκού κόλπου** (κόλπος του Λεπάντο), δίπλα στις **Εχινάδες** νήσους (τότε Κουρτζολάροι), αποτέλεσε δε την πιο εντυπωσιακή φάση

του πολέμου για την κατάκτηση της **Κύπρου** (1570-71)^[12]. Προκάλεσε μεγάλη εντύπωση στους συγχρόνους, αλλά δεν επέφερε θετικά αποτελέσματα για τους νικητές. Η μεγάλη νίκη των χριστιανών εναντίον των Τούρκων αποτέλεσε ορόσημο για την ιστορία της Ευρώπης σε συνδυασμό με τον εορτασμό της **Παναγίας της Ναυπάκτου**. Το 1687 (24 Ιουλίου) καταλήφθηκε ξανά από τους **Ενετούς** για 12 χρόνια. Τελικά με την **Συνθήκη του Κάρολιτς**, η Ναύπακτος όπως και η υπόλοιπη **Στερεά** περιήλθε στους Τούρκους. Η ναυμαχία αυτή υπήρξε ιστορικό γεγονός, γιατί σε αυτήν αναχαιτίστηκε η απειλητική για την Ευρώπη τουρκική ναυτική δύναμη. Με την ονομασία αυτή είναι γνωστή η μεγάλη ναυτική σύγκρουση που διεξήχθη ανάμεσα στον οθωμανικό στόλο και στις ενωμένες ναυτικές δυνάμεις της *Sacra Lega*, μιας Ιερής Συμμαχίας που συγκροτήθηκε από του **Ισπανούς**, τον Πάπα, τη **Βενετία** και μερικά ιταλικά κρατίδια, στις 7 Οκτωβρίου 1571. Οι ξένοι ιστορικοί χρησιμοποιούν την ονομασία *Ναυμαχία του Λεπάντο* (Naval Battle of Lepanto) από τη μεσαιωνική ονομασία της πόλης.^[13]

Νεότερα χρόνια

Το 1821 οι κάτοικοι της περιοχής πήραν μέρος στην **Επανάσταση του 1821**. Οι επιχειρήσεις στην πόλη άρχισαν τον Μάιο. Η αντίσταση των Τούρκων ήταν επιτυχημένη και κράτησε αρκετά χρόνια. Στις 18 Απριλίου 1829, απελευθερώθηκε οριστικά από τους **Τούρκους**, όταν ο **Ανδρέας Μιαούλης** απέκλεισε το λιμάνι της πόλης και ανάγκασε τους Τούρκους να παραδώσουν το φρούριο. Φεύγοντας οι κατακτητές, άφησαν πίσω τους ελάχιστες οικογένειες Ελλήνων οι οποίες, μάλιστα, ήρθαν σε αντιπαράθεση με τις **Σουλιώτικες** οικογένειες (**Μποτσαραίοι**, **Τζαβελίοι** κλπ), στις οποίες το νεοσύστατο ελληνικό κράτος είχε παραχωρήσει τα τουρκικά αρχοντικά, ως αντιστάθμισμα για την προσφορά τους στον Αγώνα. Μετά τη **Μικρασιατική καταστροφή** εγκαταστάθηκαν στη Ναύπακτο 286 πρόσφυγες

Η ιστορία της Ναυπάκτου

Το κάστρο της Ναυπάκτου οφείλει τη σημερινή του μορφή στους Ενετούς. Η Ναύπακτος είχε μεγάλη στρατηγική σημασία για τη Βενετία και κατά την πρώτη περίοδο της Ενετοκρατίας (1407-1499) προσπάθησαν να την προστατέψουν από τους προελαύνοντες Οθωμανούς χτίζοντας ισχυρό κάστρο.

Οι οχυρώσεις της Ναυπάκτου ξεκινούν από έναν λόφο στα βορειοδυτικά της σύγχρονης πόλης και καταλήγουν στο λιμάνι. Είναι το αποτέλεσμα πολλών διαφορετικών κατασκευαστικών φάσεων, από την αρχαιότητα έως και την τουρκοκρατία. Παρά τη φθορά του χρόνου, διατηρούνται σε καλή κατάσταση συγκριτικά με άλλα ελληνικά κάστρα αυτού του μεγέθους.

Το κάστρο της Ναυπάκτου καταλαμβάνει λίγο-πολύ τη θέση της αρχαίας οχύρωσης, η οποία σύμφωνα με πρόσφατα ανασκαφικά ευρήματα ήταν μεγαλύτερη από τη μεσαιωνική. Αρχικά την πόλη κατείχαν οι Λοκροί. Κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο κατελήφθη από τους Αθηναίους και έγινε σημαντική ναυτική βάση τους. Ο Θουκυδίδης περιγράφει διεξοδικά δύο μάχες που έγιναν στο λιμάνι της Ναυπάκτου. Το 191 π.Χ. η Ναύπακτος κατελήφθη από τους Ρωμαίους. Κατά την Πρωτοβυζαντινή περίοδο υπαγόταν στην επαρχία Αχαΐας και υπήρξε έδρα επισκοπής. Το 551/552 μ.Χ. η πόλη καταστράφηκε από σεισμό.

Κατά τους σκοτεινούς αιώνες (7ο/8ο) πρέπει να αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα με την κάθοδο των Σλάβων και με τις θαλάσσιες επιδρομές των Σαρακηνών. Την περίοδο αυτή ανήκει στο θέμα Ελλάδος. Τον 9ο αιώνα αναφέρεται ως βάση ελλιμενισμού του βυζαντινού στόλου με

αξιωματούχο «εξαρτιστή». Στις αρχές του 10ου αιώνα έγινε πρωτεύουσα του Θέματος Νικοπόλεως, καθώς και έδρα της Μητρόπολης της Παλαιάς Ηπείρου.

Το 1204, στη μοιρασιά που ακολούθησε την πτώση της Κωνσταντινούπολης, η Ναύπακτος παραχωρήθηκε στους Ενετούς. Το 1210 ο Μιχαήλ Άγγελος Κομνηνός την προσάρτησε στις κτήσεις του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Το 1294 δόθηκε προίκα στον πρίγκιπα του Τάραντος Φίλιππο Ανδηγαυό (ντ' Ανζού) και το 1380 καταλήφθηκε από τον Αλβανό τοπάρχη Γκίνο Μπούα Σπάτα.

Από το 1407 έως το 1499 διήρκεσε η Α' Ενετοκρατία ενώ ως το 1687 ήταν υπό Τουρκική κυριαρχία. Από το 1687 έως το 1699 ήταν η περίοδος της Β' Ενετοκρατίας για να ακολουθήσει η Τουρκική κατοχή ως το 1829.

Στις 18 Απριλίου 1829, απελευθερώθηκε οριστικά από τους Τούρκους, όταν ο Ανδρέας Μιαούλης απέκλεισε το λιμάνι της πόλης και ανάγκασε τους Τούρκους να παραδώσουν το φρούριο. Φεύγοντας οι κατακτητές, άφησαν πίσω τους ελάχιστες οικογένειες Ελλήνων οι οποίες, μάλιστα, ήρθαν σε αντιπαράθεση με τις Σουλιώτικες οικογένειες (Μποτσαραίοι, Τζαβελαίοι κλπ), στις οποίες το νεοσύστατο ελληνικό κράτος είχε παραχωρήσει τα τουρκικά αρχοντικά, ως ανταμοιβή για την προσφορά τους στον Αγώνα.

Το 1204, στη μοιρασιά που ακολούθησε την πτώση της Κωνσταντινούπολης, η Ναύπακτος παραχωρήθηκε στους Ενετούς. Το 1210 ο Μιχαήλ Άγγελος Κομνηνός την προσάρτησε στις κτήσεις του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Το 1294 δόθηκε προίκα στον πρίγκιπα του Τάραντος Φίλιππο Ανδηγαυό (ντ' Ανζού) και το 1380 καταλήφθηκε από τον Αλβανό τοπάρχη Γκίνο Μπούα Σπάτα.

Από το 1407 έως το 1499 διήρκεσε η Α' Ενετοκρατία ενώ ως το 1687 ήταν υπό Τουρκική κυριαρχία. Από το 1687 έως το 1699 ήταν η περίοδος της Β' Ενετοκρατίας για να ακολουθήσει η Τουρκική κατοχή ως το 1829.

Στις 18 Απριλίου 1829, απελευθερώθηκε οριστικά από τους Τούρκους, όταν ο Ανδρέας Μιαούλης απέκλεισε το λιμάνι της πόλης και ανάγκασε τους Τούρκους να παραδώσουν το φρούριο. Φεύγοντας οι κατακτητές, άφησαν πίσω τους ελάχιστες οικογένειες Ελλήνων οι οποίες, μάλιστα, ήρθαν σε αντιπαράθεση με τις Σουλιώτικες οικογένειες (Μποτσαραίοι, Τζαβελαίοι κλπ), στις οποίες το νεοσύστατο ελληνικό κράτος είχε παραχωρήσει τα τουρκικά αρχοντικά, ως ανταμοιβή για την προσφορά τους στον Αγώνα.

Η συνολική μεσαιωνική οχύρωση της Ναυπάκτου έχει επίμηκες ακανόνιστο σχήμα στον άξονα βορρά-νότου με μέγιστο μήκος 750μ. και μέγιστο πλάτος 365μ. Η συνολική έκταση είναι 175 στρέμματα και η περίμετρος 2250 μέτρα.

Το κάστρο της Ναυπάκτου οφείλει τη σημερινή του εικόνα σε εργασίες που έγιναν σε διάφορες περιόδους για πάρα πολλούς αιώνες.

Η μορφή του κατά την αρχαιότητα δεν είναι ακριβώς γνωστή. Είναι βέβαιο ότι υπήρχε οχύρωση από τότε, και μάλιστα κάλυπτε μεγαλύτερη έκταση από τη μεσαιωνική, κάτι που είναι ενδεικτικό για το μέγεθος και τη σπουδαιότητα της αρχαίας πόλης. Υπολείμματα της αρχαίας οχύρωσης διακρίνονται ενσωματωμένα στη βορειοδυτική πλευρά των τειχών, αλλά και στο ανατολικό σκέλος πάνω από την πύλη Φαλτσοπόρτι.

Ειδικά στην ακρόπολη, τμήματα των αρχαίων πύργων της οχύρωσης, κτισμένων κατά το ψευδοϊσόδομο, τραπεζιόσχημο και πολυγωνικό σύστημα με ορθογωνισμένους δόμους, αποτελούν την βάση των βυζαντινών πύργων, ενώ αρχαίοι δόμοι έχουν χρησιμοποιηθεί, σε δεύτερη χρήση, στις βυζαντινές και ενετικές τοιχοποιίες.

Το Βυζαντινό κάστρο πρέπει να υπήρχε από την αρχή της Βυζαντινής περιόδου, αλλά σίγουρα ανακατασκευάστηκε στον 10ο ή 11ο αιώνα όταν η Ναύπακτος έγινε πρωτεύουσα του θέματος Νικοπόλεως. Το κάστρο εκείνο περιοριζόταν

στην κορυφή του λόφου αφήνοντας ατείχιστη την κάτω πόλη και το λιμάνι. Και, βεβαίως, δεν είχε τότε την κατοπινή του διαρρύθμιση με τα πέντε διαζώματα.

Μετά το 1407 που οι Ενετοί κατέλαβαν την πόλη επανασχεδίασαν και ανακατασκεύασαν το κάστρο, τα τείχη του οποίου επεκτάθηκαν μέχρι το λιμάνι, ενώ τότε δημιουργήθηκαν οι πολλαπλοί εσωτερικοί περίβολοι και προστέθηκαν μοντέρνοι προμαχώνες. Το έμβλημα της Βενετίας, ο Λέων του Αγίου Μάρκου, εντοιχίστηκε σε διάφορα σημεία και σήμερα σώζεται στον δυτικό πύργο του λιμανιού και στον προμαχώνα της ανατολικής πύλης, στο «Φαλτσοπόρτι».

Το ισχυρότερο και ψηλότερο σημείο του κάστρου είναι στο βορειοδυτικό άκρο του, όπου είναι η ακρόπολη. Από εκεί η οχύρωση απλώνεται διευρυνόμενη προς νότο σε δύο βραχίονες που ακολουθώντας τη γεωμορφολογία του επικλινούς εδάφους καταλήγουν στην ακτή περικλείοντας και το μικρό ενετικό λιμάνι. Μεταξύ των τειχών που κατεβαίνουν προς τη θάλασσα, στα ανατολικά και στα δυτικά, υπάρχουν 4 εγκάρσια διατειχίσματα που διαιρούν το κάστρο σε 5 τμήματα. Ειδικά για τη Ναύπακτο, έχει καθιερωθεί στη βιβλιογραφία αυτά τα τμήματα στα οποία χωρίζεται εσωτερικά το κάστρο να περιγράφονται ως «**διαζώματα**».

Το κάστρο της Ναυπάκτου λοιπόν έχει 5 διαζώματα που χωρίζονται μεταξύ τους με 4 διατειχίσματα.

Τα τρία ανώτερα διαζώματα είναι σε πιο κακοτράχαλο έδαφος και αποτελούσαν τον αρχικό πυρήνα του κάστρου (τον «Άνω Περίβολο»), όπου βρίσκονταν το διοικητικό κέντρο και οι εγκαταστάσεις της φρουράς. Εννοείται ότι το πιο οχυρό σημείο είναι το πρώτο διάζωμα, η ακρόπολη, στο ψηλότερο σημείο. Πιο κάτω από την ακρόπολη υπήρχε το 2ο διάζωμα, το λεγόμενο «Περιτόριον», και πιο κάτω το 3ο διάζωμα με την ονομασία «Ουρομάζιον» ή «Ουραμάσιο».

Τα άλλα δύο διαζώματα, το 4ο και το 5ο, είναι χαμηλότερα και μαζί αποτελούν τον «Κάτω Περίβολο» που περιλαμβάνει τη σημερινή πόλη και το λιμάνι. Το 4ο διάζωμα ήταν η συνοικία «Νιόκαστρο» και το 5ο διάζωμα που περιλάμβανε το λιμάνι λεγόταν παλιότερα «Βροντόλακα» ή Κάτω Πόλη.

Στο κάστρο της Ναυπάκτου τα τείχη διατηρούνται σε μεγάλο βαθμό και, κατά κανόνα, στο αρχικό τους ύψος. Σε λίγα σημεία τα τείχη έχουν γκρεμιστεί μέσα στον 20ο αιώνα για να γίνει δυνατή η κατασκευή δρόμων για την εξυπηρέτηση της πόλης (φωτ.22).

Το πάχος των τειχών κυμαίνεται μεταξύ 2,5 και 3,5 μέτρων. Σε ορισμένα σημεία η εξωτερική παρειά των τειχών είναι κεκλιμένη έχοντας τη γνωστή *scrapa* για ενίσχυση της αντοχής σε βολές πυροβόλων. Στο επάνω μέρος των τειχών διαμορφώνεται ο *περίδρομος* πλάτους 2 μέτρων περίπου, η εξωτερική παρειά του οποίου προστατεύεται από πολεμίστρες. Στα 3 ανώτερα διαζώματα κυριαρχούν τα *βυζαντινά* τείχη και πύργοι. Χαμηλότερα επικρατεί το ενετικό στοιχείο και πιο κάτω προς το λιμάνι είναι περισσότερα τα οθωμανικά στοιχεία με την μορφή κυρίως προσθηκών και επισκευών.

Σε καίρια σημεία η οχύρωση ενισχύεται με προμαχώνες ή με πύργους. Στην πλειοψηφία τους οι πύργοι είναι τετραγωνικοί και Βυζαντινοί ενώ οι προμαχώνες είναι κολουροκωνικοί και ενετικοί. (Υπάρχουν όμως και τουρκικοί.) Στο σύνολο της οχύρωσης μπορούν να μετρηθούν σήμερα 30 πύργοι και προμαχώνες.

Ο πιο χαρακτηριστικός προμαχώνας είναι ο επονομαζόμενος «Ωραία Τάπια» (φωτ.8) ο οποίος είναι στο κέντρο του 4ου διαζώματος χωρίς να συνδέεται με κάποιο τείχος. Είναι ένας ογκώδης ενετικός προμαχώνας και ένα από τα πιο διακριτά στοιχεία της χερσαίας οχύρωσης. Ένας άλλος αξιοσημείωτος προμαχώνας είναι ο ημικυκλικός οθωμανικός προμαχώνας στη συμβολή των εξωτερικών ανατολικών τειχών 4ου και 5ου διαζώματος, πάνω στον

οποίο έχει χτιστεί το 1914 ο πύργος του ρολογιού της Ναυπάκτου (φωτ.9).

Το κάστρο της Ναυπάκτου είχε 5 εξωτερικές πύλες, η μία από τις οποίες ήταν θαλάσσια. Στον Κάτω Περίβολο υπήρχε η Δυτική Πύλη (φωτ.11) η οποία διατηρείται επάνω στην κεντρική οδό της σύγχρονης πόλης, ενώ η ανατολική πύλη ή «πύλη των Σαλώνων» έχει κατεδαφιστεί από το 1937.

Στον Άνω Περίβολο έχουμε τη Δυτική Πύλη (φωτ.14,16) που είναι ένα συγκρότημα από 3 επάλληλες πύλες που οδηγούν στο κάτω μέρος του 3ου διαζώματος. Η πύλη προστατεύεται από έναν Βυζαντινό πύργο στον οποίο έχει προστεθεί σε μια μεταγενέστερη εποχή ένας σκαρπωτός μανδύας που τον κάνει να φαίνεται κωνικός. Στον Άνω Περίβολο σώζεται και η εντυπωσιακή ανατολική πύλη, γνωστή ως «Φαλτσοπόρτι» (φωτ.10) που προστατεύεται από ισχυρό ενετικό προμαχώνα.

Εκτός από τις εξωτερικές πύλες υπάρχουν και μικρότερες εσωτερικές πύλες που επιτρέπουν την επικοινωνία μεταξύ των διαζωμάτων. Η πιο γραφική από αυτές τις εσωτερικές πύλες είναι η *Σιδερόπορτα* μεταξύ 4ου και 5ου διαζώματος.

Αλλά το πλέον χαρακτηριστικό μνημείο της Ναυπάκτου, και τρόπον τινά το σήμα κατατεθέν της, είναι το μικρό ενετικό λιμάνι με τους δύο προμαχώνες στην είσοδο. Το λιμανάκι αυτό υπήρξε πολύ σημαντικό και έχει πλούσια ιστορία, από την αρχαιότητα ακόμα. Η αρχιτεκτονική του έχει ενετική προέλευση, αλλά τα περισσότερα οχυρωματικά στοιχεία του είναι οθωμανικά, όπως ο πυργίσκος με το κωνικό καπέλο.

Τα παλιά τα χρόνια η είσοδος του λιμανιού έκλεινε με αλυσίδα από τον ένα προμαχώνα στον άλλο. Το λιμάνι υπήρξε επί Ενετοκρατίας, τον 15ο αιώνα, σημαντικό κέντρο εμπορίου. Αναπόφευκτα τους επόμενους αιώνες το μικρό του μέγεθος πρέπει να περιορίσει τη χρήση του, κάτι που έφερε μια μικρή υποβάθμιση της πόλης από τον 18ο αιώνα, καθώς τα πλοία της εποχής δεν χωρούσαν πια στο μικρό λιμάνι.

Σήμερα η οχύρωση της Ναυπάκτου αποτελεί ένα από τα καλύτερα διατηρημένα δείγματα μεσαιωνικής φρουριακής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα.

Ελπίδα Ρου.

Όλγα Ρα.

Η Ναύπακτος

Η Ναύπακτος είναι παραθαλάσσια πόλη της Αιτωλοακαρνανίας στον Κορινθιακό κόλπο. Είναι χτισμένη ανάμεσα στο Αντίρριο και στις εκβολές του ποταμού Μόρνου, στο νοτιοανατολικό τμήμα του νομού και έχει πληθυσμό 13.415 κατοίκους (2011). Αποτελεί μία από τις αρχαιότερες ελληνικές πόλεις που γνώρισε περιόδους μεγάλης ακμής και συνδέθηκε με σημαντικά ιστορικά γεγονότα. Αυτό επιβεβαιώνεται από την άρτια οχύρωσή της, η οποία ξεκινά από το λιμάνι, συνεχίζεται με τρία αλληπάλληλα τείχη και καταλήγει στο κάστρο. Έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός οικισμός.

Η Ναυπακτος

Η Ναύπακτος είναι παραθαλάσσια πόλη της Αιτωλοακαρνανίας στον Κορινθιακού κόλπο. Είναι χτισμένη ανάμεσα στο Αντίρριο και στις εκβολές του ποταμού του Μόρνου.

ΤΟ λιμάνι

Ο πύργος του Μάρκου Μπότσαρη

Η Ναύπακτος

Το λιμάνι

Το κάστρο

Τα Μποτσαρέικα

Διαμάντης-λιμάνι

Θανάσης-κάστρο

Χρήστος-Μποτσαρέικα